

Latweeschu Awises.

No. 18.

Zettortdeenâ 30. Aprill.

1864.

Sluddinafchana.

Schinnit laita kahdi Kursemmes semneeki ar supplikehm nahtufchi pee Wilnas, Kaunas, Grodnas un Minskas zeen. General-Gubernatera kunga un luhgufchi, lai teem wehlejoht us renti nemt (nohmaht) tahdu semni Kaunas gubernementi, kurras lihdsichinnige grunfimeeki, tadeht ka tee dumpineeki bijufchi, aifwehti us zittahm gubernementin. Schis supplikes Kaunas zeen. Gubernaters atfubtijis Kursemmes zeen. Gubernateram un luhdis, lai scheem luhdsejem leef sumamu darriht: ka zeen. Wilnas General-Gubernatera kungs, generais Murawjews, scho suppliku luhgufchanas tadeht ne warroht paklaufiht, ka schee semmes gabbali, kas taggad ta tufchi stahwoht, paprecksch un itt ihpafchi effoht jadohd tahdeem Kaunas gubernements laudin, kas irr no Kreewu tantas un no Kreewu tizzibas.

Kad nu teem, kas ar suppliki ta luhgufchees, schis spreedums jau irr isdohs, tad Kursemmes zeen. Gubernaters scho spreedumu arri itt wisseem leef sumamu darriht, lai zitti Kursemmes semneeki welti ne eetu ar tahdahm supplikehm scho leetu luhgtees, jo scho luhgufchannu ne warr paklaufiht.

Jelgawâ, 21mâ Aprill 1864. (Nr. 3418.)

Ziwil-Gubernatera weela appafschrafftijis:

Kursemmes Wize-Gubernaters: Barons A. v. Henking.

Sikrechers: E. v. Nummel.

Zaunas finnas.

Pehterburgâ bij atnahufchi no Pohlu semneekem iswehleti 72 wihti, kas wissu Pohlu semneeku wahredâ Keiseram isdewa pasemmigu pateizibu, ka teem darrijis to leelu schelastibu un zaur sawu Wifsangstaku gramatu no 19ta Webruara wisseem Pohlu semneekem nowehlejis sawas mahjas nopirkt par dsimtahm, ka teem to schinni gaddâ buhs isdarriht, un ka teem, kas ne spehj wissu pirkfchanas naudu tuhda ismaksahht, Krohnis dohschoht kahdu palihgu ar naudas gramatahm, ko teem leeneschoht us nofpreestu laiku. Scheligais Keisers schohs atnahufchus Pohlu semneekus itt scheligi peenehmis, un 11ta Aprill teem lizzis gohda maltiti fataisihht un us scho maltiti arri semneeku wezzakus no Pehterburgas gubernements bij aizinajis. Teem ehdoht atnahufchi pats augstais Kungs un

Keisers un Winna krohamantineeks, Keisera brahli Konstantin un Nikolai Nikolajewitsch, Keisera dehli Aleksanders un Wladimirs Aleksandrowitsch un wehl zitti augsti kungi. Pats Keisers wesselibu dschris us „Kreewu un Pohlu neisschirramahm walstihm.“ Pohlu semneeku wezzakus usdschris Keisera un Leelwirsta Konstantina wesselibu un pasemmigi pateizees par tahdu leelu nepelnitu gohdu un schelastibu, ko tee nu redsoht. Keisers dewis kahdu adjutantu, kas schohs wihrus Pehterburgâ apfargajis un teem Pehterburgas jaukumu rahdijis.

Pehterburgas „Inwalidu Awises“ raksta, ka muhsu Kungs un Keisers. — ar ihstu tehwa preeku redsoht, ka Leischu un Pohlussemmes gubernementis dumpis heidsotees un wissur alkâl meers eetaifotees, — no itt wissas sirds pateiz sawam weetnees

kam Pohlôs generalam grahwam Bergam, Leifchu gubernementu General-Gubernateram generalam Murawjewam un general-adjutantam Annenkowam par to, ka tee til gudri un fpehzigi darbojuschees. Keiser's arri pateizis itt wisseem generaleem, augsteem un semmeem wirsneekeem, ka arri itt wisseem saldateem, kas Pohlôs un Leifchôs ustizzigi, fpehzigi un gohdigi irr turrejusches, til dauds grubtuma us zella un kaufchanas isjeetuschchi un ar to Kreewu karras-fpehka gohdu wairojuschi un pee meera atkal palihdsjesuschchi.

Pehterburga. Muhfu Kungs un Keiser's ministeram Gortschakowam dahwinajis sawu bildi ar dimanteem puschlotu un pee fw. Andreja bantes nessimu, ar firfnigu pateizibu, ka winsch isgahjuschâ gaddâ sinmajis ar tahdeem gudreem un fpehzigeem raksteem Galenderu, Sprantschu un Gistreikeru un ir zittu waldineeku draufinu grahmatas, fo Pohlu labbad irr rakstijuschchi, un wiffas eenaidneeku usmahlschanas, uswarreht un ta islihdsinacht, ka Kreewu walstis gohdu un tomehr draudsibu ar zittahm walstihm pasargajis.

Warschawa. Atkal 306 Lublines gubernements muischneeki un wiffi Kattoku mahzitaji sarakstijuschchi un atnessuschchi leelu luhgschanas grahmatu, ar kurreu Keiseram padohdahs un luhdsjabs winna schelastibu. —

Warschawa. Atklifsches dumpineeki sawâ starpâ taggad gluschchi fanihluschchi. Tee augstee un ihstee Pohlu muischneeki pawiffam atkappusches un nebuht wairs ne gribb sinacht ne no dumpja neds no teem maseem muischneekem (schafakteem) neds arri no teem zitteem semmas kahrtas dumpineekem, kas slespen schurp turp sawus nedarbus wehl gribb strahdaht zerredami, ka no sweschahm semmehm teem wehl nahlschoht palihgâ. Fo Pruhfchu Pohlôs arween wehl salassjabs isbehguschchi Pohlu dumpineeki un wiffadi nemeera taudis no sweschahm semmehm, kas pahr muhfu rohbeschahm gribb nahlt pahri, lai dumpis atkal schafkotees, bet muhfu karras-fpehks wakre rohbeschas un arri Pruhfchu waldischana dumpineekem us pehdahm pakkal un teem ne wehle sabunteetes. Tapat arridsan wiffa Galizia, Gistreikeru Pohlôs, irr likta appaksch karras-teesas un til stipri tohp walbita, ka ir tur dumpineeki neneeka wairs ne fpehji. Pohlu dumpja ihstena galwa, wirstis Zartoriëkis Parisë, taggad effoht bijis pee pascha Keisera Napoleona un isleizis, ka tas dumpis pawiffam effoht uswarrehts un nobeigtis un ka ar warru neneeka wairs ne eespehschoht. Tilkai Napoleonu luhdschoht, lai Pohlus ne aismirstoht un kahdus luhgschanas wahrdus teem par labbu isdohdoht.

Leifchu gubernementis, kurreas zaur to dumpi til dauds weetas tulschas palikluschas, Krohnis taggad

gribb eelikt Kreewus un ar laifu Kreewu walldu cetaisht par to grunts walldu. Tadehl tulschas mahjas un muisches taggad pahrdohd woi isrente Kreewu tautas laudihm un wiffur cetaisa Kreewu sfohlas.

Londons taggad darbojahs Kreewu, Pruhfchu, Gistreikeru, Wahzsemmes, Sweedru, Dahnu, Sprantschu un Galantes weetneeki Dahnu karras labbad. Dahni gan gribbejuschi pameeru saderreht un tschetru mehneschu laikâ pa semmi wairs ne karroht, bet tohs panemtus Wahzu kuggus ne gribb atdohd, Wahzsemmes ohstas wehl gribb aplenzeht un wehl Wahzu kuggus zil spehdami panemt. Tahdu pameeru tee zitti naw nowehlesuschchi. Taggad Pruhfchi sohlijuschchi pameeru derreht, ja Dahni atdohd wiffus panemtus kuggus, ja pawiffam atkappjahs no Wahzsemmes ohstahm un nekahdus Wahzu andeles kuggus wairs ne tirdina un ja tee pawiffam isect no Alses fallas, tad Pruhfchi arri gribboht isect no Zitlantes un nekahdu karras naudu nemt no Zitlantes. Wehl naw nekahdas sinas, woi scho padohmu peenems.

Ollantes ohstâ atnahlsuschchi Gistreikeru karras-kuggi un saweenojusches ar Pruhfchu karras-kuggeem, kas tohs tur jau bij gaidijuschchi. Nezil tahlu no turrenes Galantes juhmallâ pee kanahla, kas stary Sprantschu semmi un Galanti, bij fakrahjes Galantes karras-kuggu pulks, kas draudeja arri eet us muhfu Austruma juhru, ja Gistreikeru un Pruhfchu kuggi nahlschoht schi juhra un us Dahnu semmi. Tad nu Gistreikeru un Pruhfchu karras-kuggi no Ollantes gahjuschi pa Seemeta juhru aisdisht Dahnu karras-kuggus, kas par scho juhru gluhneja us Wahzu andeles kuggeem un gribbeja aplenzeht Wahzu ohstas, kas pee schihs juhmallas. Dahnu kuggi nu irr aigahjuschi us mahjahm. Austruma juhra Dahnu kuggi gan wehl gluhn pee Wahzsemmes ohstahm, bet ta ka dabbu redseht kahdu Pruhfchu karras-kuggi, tad tee behg prohjam.

Schwiga. Pee Dippeles taggad wairs ne karrasjahs un Pruhfchi tur taifa tahdas batterijas, ka Sonderburgu un Alses fallas stipri apbrunnotas weetas warr faschaut un panemt.

Zitlante. Kad nakti Dahni no Wriderizias bij isgahjuschi un pahrzehlusches us Wibnes leelo fallu, tad Gistreikeru tuhlt eegahjuschi un taggad nopohsta Wriderizias stantest un apbrunnotas weetas. Kahdi 30 tuhlt. Pruhfchi taggad panehmuschchi wiffus Zitlantes pilfatus un semmi un to til ilgi par kihlu gribb patureht, kamehr Dahni no Alses fallas buhs isgahjuschi, karras naudu ismaksajuschchi, atkappusches no Wahzu ohstahm un atdemuschchi panemtus Wahzu kuggus. Dahnu karras-pulks, kas Zitlante bij, aishedsis us Zitlantes seemeta pufsi us kahdu schauru semmes gabbalu, kas zaur garu schauru juhras

fanahlu irr atschkirts no Zittantes un fur tee taggad drohfschi warr stahweht un katru brihdi ar fuggeem warr aiseet probjam.

Berline. Awises raksta, ka taggad, kad Pruhfschi nu panehmuschki Dippeli un wissu Zittanti, Pruhfschu waldischana wairs ne gribboht turretees pee Londones protokololla no 1852 gadda, jo Dahni ar fawu pahrgalwigu prettiturrefchanohs un neklansibu scho protokolollu paschi effoht isnihzinajuschki. Salka, Pruhfisch taggad gribboht Londoné ar to darbotees, lai Sleshwiga-Ostene-Lauenburga taggad tohpoht atswabbinata no Dahnu walstis, ka lai atdabbujoht wiffas fawas wezzas rektes, walfas un teefas, lai dabbujoht fawu paschu waldineeku, jeb arri lai schihs semmes nu peeturrahs pee Pruhfschu walstis. Schihs semmes lai nu paschas skaidri isteiz, lo winnas ihsti gribboht. Gistreikerim schis padohms nebuht ne patihloht, jo zaur to Pruhfschu spehls lohti wairotahs un Dahnu spehls buhtu beigts. Tadeht gan arri tee zitti waldineeki to Londoné ne nowehlehs. Deews sunn ka un kad scho fajukfuschu leetu beigs un iltihdinahs.

Awrika. Tunis walsti, kas peeturrahs pee Turku walstis un stahw blakkam Alschihres semmei, kas Sprantscheem peederr, Araberi taggad zehlfuschki leelu dumpi prett fawu Beiju, Tunis waldineeku, un arri tee Araberi, kas appalsch Sprantscheem stahw Alschire, tik nemeerigi palikfuschki, ka Sprantschu saldakeem ar teem bij jakaujahs pirms tohs dabbuja fawaldiht. Rahdi 30 tuhft. Araberu dumpineeki taggad eimoht uf Tunis pilfatu un draude to panemt.

Amerika. Seemelneekem schinni laika ne effoht wis labbi isdewees, jo wehrgu-walstu generali schohs effoht sakahwuschki. Ta tad schis leelais pohka karsch wehl nebuht ne gribb beigtees un schihs baggatas leelas semmes paliks bes spehka. S—z.

* Kemmeru wesselibas awots.

Jau pehrnaja gadda „—n—“ muhsu Awischu 31a nummuri mums sinas dewis no Kemmereem, dauds lo istahstidams par tahdahm 2 gohda deenahm, lo Kemmeru zeems tanni 6ta un 7ta Juhli 1863 peedshwojis. — Muhsu augsti zeenihst semmes tehws un Keisers pehrnaja gadda no jauna nowehlejis, ka Kemmeru wesselibas awotu arri zaurus 25 gaddus uf preefschu ne drihkt isdoht uf renti, ka zittas semmes to darra ar wesselibas awoteem; jo tad gan frohna lahdei un rentes nehmejam leels labbums, bet flimmeem jo leels gruhtums talabbad, ka rentes nehmeji dauds naudas ween dohmatu pelniht un nabbaga laudis nebuht ne warretu peetikf pee awota. — Ra lihds schim, ta arri uf preefschu no muhsu zeeniga General-Guber-

natera eezeltee preefschneeki par Kemmereem waldis, to awotu un masgajamo nammu ta kohpdami, ka flimnee warr peetikf woi nu par lehtaku maku woi arri par welti. — Kemmeru awots werd uf paschahm Kursemmes un Widsemmes rohbeschahm, 5½ werstes no juhmallas, 6 juhdses no Ribgas, 3½ juhdses no Tuffumas un 1½ juhdses no Slohkas; zeems peederr pee Slohkas basuizas draudses. Awotam uhdens sehrains un fahligs; — sehweka smarschu awotam garram eedams tuhlist fa-ohdifi. Dauds flimmibas ar Kemmeru uhdeni ween ahrtamas. Zitteem flimmeem uhdens jadserr, zitteem uhdeni jamasgajahs. Kaulu-ligga (melmenu sehriga), kaulu rohse, trummi un pampuni, dsirkts (gigide), tislums, wiffadi ahdas issittumi, ehdes, dseedseres un dauds zittas kaulu un affins wainas, lo muhsu walloda wehl laudis ar wahrdu ne mahf nosaukt, — (Scrophel, Samorrhoiden, Quers) — wiffas schahdas wainas Kemmeru awota woi jau pawiffam isahrstetas woi stipri atweeglinatas.

Kam ar Deewa palihgu Kemmeros gribbahs wesselibu mehleht, tas zauru waffaru katru baltu deenu no Ribgas woi Selgawas ar dampfluggi warr abraukt lihds Dubbulteem jeb Slohka; no turrenes atkal woi ar pasi woi ar ohrmanneem, kas katru deenu tewi gaida ween, uf to ahtrako aisbraukfi lihds Kemmereem. Paschos Kemmeros mahjas weetu dabbusi par dahrgu un par lehtu maku, kahdu kahrosi. Leelaja Kemmeru beedribas nammâ weens kambar ar gultu par neddelu makfa 3½ rubl. Trakteeros, frohgâ un zittas weesumahjas ikneddelâ par weenu kambari jamakfa 3½, 3 woi 2½ rubl. Uf wissu masgajamu laiku weenu kambari warresi dabbuht par 8 lihds 15 rubl., wissu nammu warresi ihreht par 30 lihds 80 rubl. Nabbaga kautini, kas ar meeru ar masu weetinu, uf wissu masgajamu laiku ruhmi dabbuht par 1½ lihds 2 rubl.; — ehst schee warr dabbuht par 1 lihds 1½ rubl. ikneddelu. Kas labbaku ehdeenu raddis, tas beedribas nammâ par neddelu makfa 7 rubl., trakteeros 6 woi 4½ rubl., par to tad dabbusi pilnu brohlastu, pusedeenu, tehju un walfarinas. Ehdeenu daktera kungs allaschin apluhko, jo flimnee sché ne drihkt ehst, kas un ka katram patihkaks un gribbahs, bet tik pehz daktera wehleschanas.

Lai flimmeem laudihm garfch laiks ne buhtu, wiss zeems un meschs zeemam wissapfahrt jauki un stalti usfshohts un gresnohts, ta ka tur staigah un zereht preeks irr. — Awises un gramatas wiffadas dabbujamas lassih, musikanti ik rihdos un ik walfaros brangi spehle, jauna keegelbahne, lo pehrn usbuhwejuschi, rohkas un kahjas labbi dabbu puhletees meesai par wesselibu. —

Lai flimneeki fawās behdās arri dabbutu tizzibā eepreezinatēes un stiprinatēes, if neddelas Sloklas mahzitajs atbrauz Bahzu spreddiki teikt un brihscham arri Latweeschus, — kas til wehl rettumis Kemmerōs atnahf wesselibu melleht, — pee zeema pehrmindera fapulzina, tohs ar Deewa wahrdeem eepreezinadams. Mahzitajs arri jau daschkahrt Kemmerōs dabbujis redseht, ka zits, kas fawu Kungu un Pestitaju fenn deenās aismiešis, schē behdu pirti arri dwehseles wesselibu fahzis melleht un Deewa wahrduš eemihleht, ko zitreis pulgojis. —

Katram flimmam ifdeenās fawā noliktā laikā wanna ar uswahrutu awota uhdeni leelā masgajamā nammā ihpafschā lambari gattawa un ihpafchi eezelts meisteris gahda, ka neweenam flimneekam uhdenš naw ne karstaks ne wehsahls, nelā awota dakteris notejis. — Gattawa wanna mašfa 4 rubl. par neddeku. Zitteem flimmeem, kam gruhya flimmiba jau fenn gaddōs eefaknojušees, gattawā wannā wehl eelect fehrainus mahlus, ko zauru gaddu no awota smešf un faulē schahwe; par tahdu wannu ifneddekā jamafsa 8 rubl. Katram weefim, kas fawu wannu pats apmafša, irr brihw leelā beedribas nammā ee-eet, kad grihbahs, tur bes mafšas Awises laffihit un musikantu spehleschanu flausitees. — Schinnis tšhetrōs un astonōs rublōs arri jau eerehkinata ka nodohschana preeksch Kemmeru nabbaga flimneeku mahjas. Schis nabbaga flimneeku nams pehrnaja gaddā eefwehtihšs un atdarrihts; — nammam 2 galli, weenā gallā nabbaga kristigi laudis par welte mahjas weetu un gustu dabbu, ohtrā gallā nabbaga schihdi. Nabbagee arri par welte dabbu masgatees, mafšatajeem lihds, — un zitti wehl ifneddelas preeksch barribas dabbu 1 rubuli no nabbagu lahdes. Kas schinni nabbaga flimneeku skaitli grihb etikt, kam jau tuhliht pehz jauna gadda luhgschanas grahmata jalaisch pee augsta General-Gubernatera kunga Nihgā un luhgschanas grahmatai japeeleek flahst: 1) teefas leeziba, ka flimmajam pafscham til daušs naw pee rohlas, ka no fawas kullēs Kemmeru wesselibas uhdeni spehtu aismafschahst; 2) kahda swehrinata daktera leeziba par to flimmibu, kas luhdsejam irr; 3) woi mahzitaja, woi teefas leeziba, ka flimmats naw lihdermannis neds palaidonis, bet ka mahf gohdigi turretees ar zitteem laudihm fadschwodams. Masgajams laikš Kemmerōs katrā gaddā eefahlahs ar 1mo Zuhni un nobeidsahs ar 15to Augustu. Katram flimmam jamašgajahs 4—6 neddelas; tālabbad wišs masgajams laikš nodallihšs us 2 pufsehm, 7tā Tuhli deenā pirma pufse nobeidsahs un ohtra eefahlahs.

Tā, laffitajs mihtais, tewim par Kemmeru awotu wiffu flaidri esmu ifstahstijis, — un spreedisi pats, ka waldischana tur wiffu us to labbako noliktuse, lai baggals un nabbags pee ta labbuma warretu peektit,

ko muhsu spehzigš Deews un Kungs mums schē fneeds mafā awotinā, kas kluffam werd if pafschas tehwassemes flehpja. Gedderts Wihruws.

* Weeful-sihpas.

Kahdā spehka un warrā weefuli, aukas jeb sihpas wirš semmes rahdahs, par to Awischu laffitajeem jaw stahstija Aw. 1857, 17tā un 20tā num. Wiffai breefmigas tahs, ko warr faukt par weeful-sihpahm, un kas gaddahs pee tahm fallahm kas Amerikas widduš pufse, — un ir Tschinas juhrā. Arri tahs wišleelakas wehtras jeb aukas, ko Awischu laffitajs fawā muhschā pats peedschwōjis, ne irr ne ehna no kam, kas tur winuōs gabbalōs noteek. Saugam jau par ittin stipru wehju, kad tas kahdu kohku ar wiffahm faknehm israuj un gahsch pee semmes, kad kahduš skurstenus nošweesch un schur tur kahdu ehku atjumm. Itt rettam til arri kahds zilweks aukā fawu gallu dabubuh. Bet sinnam zaur itt ustizmahm sinnam, ka weeful-sihpa Gwadalupas fallā leelgabbalus, pat tahdu no kurreem lohdes mehds schaut, kas well 24 mahzimu, aispuchte, un pat ka stipru preefchu dehli dšinne zauri, tā nafi zaur palmas kohku. Zittās reišes muhri trihs pehdu beesi no weeful-sihpas tappe apgahsti, — un Tohma-fallā pat krepostā muhri kā bahrsda nopuzzeti nohst. — Pahleekam mantu un zilweku arri nopohstija weeful-sihpa, kas bija ohtrā Augusta deenā 1837tā gaddā, ohstā pee Portorikas. Druppu druppōs samaitaja wiffus 33 kuggus, kas tur bija pee-entureti, — un pee Tohma-fallas 36 kuggus, lamehr Behrtufafallā 250 ehlas bij apgahstas. Desmitā Oktobera deenā 1780tā gaddā, pee Martinikes juhrmallas, Sprantschu kara-kuggi lihds ar peez tuhstoscheem saldteem gandrihs itt wiffai isdeldele weeful-sihpā, — un Martinikes krepostā tuhstosch tšhetrimts nammi ar dewintuhstoschu zilwekem, — un Winstaunē, Sankt-Winzentēs fallā fesch tuhstoschu zilweki zaur weeful-sihpu fawu gallu dabbuja.

Nedšam tad ka schahs sihpas weenā kahrtā leekamas ar wišleelahm semmes-trihzeschanahm un ar breefmi-geem pluhdeem. — Breefmigu sibbenu breefmigs spihdums, kas ar schahm sihpahm irr lihds, un neisteizamas breefmigas sihpas ruhfschanas, kas uswinne pafchu pehrkonu un to dumpi no nammeem, kas fabiršt, — wišs tas wehl leelakas darra tahs bailu bailes. — Tā sihpai nahwe un pohstis irr fawā zekā, — un kur brangi pilssati un kupli meschi stahwejufchi, ta pamett fewim pallak til tuffchas pohsta weetas, ar druppahm apgahstas un apflahstas, kur til rettam ween wehl kahds kohka zelms samaitahstis un nobrahstis un bes sarreem stahw pazehlees us augfchu. G. K.—ll.

Wuhfu tſchetrakajigi draugi.

No wiſſeem ſwehreem un lohpeem gan ohtrus diwi raddijumus wis ne atraddihs, las zilwekam tahdi draugi un palihgi buhtu kà funs un ſirgſ. Zif lohti tee zeenijami! — Pee kurra raddijuma wehl til daudſ mihleſtibas, gohda un tſchallibas warr atrast kà pee ſcheem? — Neapnizzis apwakte funs ſawa lunga mantu, eet tam uſ ktru ſohli pakkat un ſkattahs tam arween azzis un to apfarga. Wiſch panefs baddu un aukſtumu — zil preekſſihmes no tam irr! Kaut taſ arr ſlikti tohp turrehts, bet ſawu lungu taſ ne atſtahj. Zif daudſreiſ mehſ pee drauga tahdu uſtizzibu ne atrohdam, ka pee mihta funniſcha. Par to buhtu daudſ ko runnaht. Tè kahdu preekſſihmi pee-minneſim.

Preekſch kahdeem diwdeſmit gaddeem peeſlihdä M. pilſatä kahdam ſehnam no ſkohlſ mahjä eiſoht funs. Nabbadſinſch bij iſſalziſ, noſlahpiſ — puſſ baddä mirriſ. Sehns to wedda ſew lihds uſ mahjahm. Winna wezzaki gribbeja aiſdſiht prohjam, bet sehns gauſchi luhdsahs, lai to jell ne darroht, kamehr tee arri liſkſahs peeſluhgtees un to funni pee ſewiſ paturreja. Puiſta iſtaſija lihds ar ſaweem brahlſſcheem un mahſinahm ſchim mihtam weeſim kukuä kahdu ſuhri par guſſas weetu, dewa tam eht un apkohpa itt mihtli ſcho gaudrihs puſſmirruſchu funni. Taſ ſchim dſilli pee ſirds gabja, jo to pee winna azzihm warreja nomanniht. Uwiſſes dewa ſinnaſ, ka tahds un tahds funs tur un tur peeſlihdis; kam ſchis peederrigs, taſ to tur warr dabbuht. Bet neweens ne raddahs, kaſ pehz ta buhtu meſſejiſ.

Pa tam bij funs weſſels tappiſ un iſrahdiſa ſawu pateizibu zaur to, ka taſ daſchadi bij derrigs. Wiſch ſihrija pagrabbu no pellehm un ſchurfahm, ſtaigaja zahlſiſcheem lihds tohs apfargadams un apwakteja mahjas kà ihſiſ waktneekſ. Bet ta leelaka leeta bij ſchi, ka wiſch behrunſ ikdeenas uſ ſkohlſu pawaddija tohs no nerreem paſargaja un uſpaſſeja, ka tohs ne ſabrauktu; kad tee pa eelaſ widdu gabja wiſch rehja, lai tee atpakkat ſkattitohs un tad no teem ratteem ſahnus pagreestohs. Täpat wiſch tohs arri no ſkohlſaſ uſ mahjahm wedda. Tiklihdſ ka ſaimneeze tam ſinnu dewa, ka nu laiſ irr eet, tè Rohſe — kà to noſauza, kad tam zitta wahrda ne ſinnaja — to itt drihs eewehroja un ilgſ laiſ ne pagahja, tad jau pats ſinnaja eet. Kad ſeema bij un behni ſlikta laiſa deht puſſdeena no ſkohlſaſ mahjä ne warreja nahkt, tad wiſch teem barribu aiſneſſa jeb leetus ſchirmi, — un no winna neweenu reiſi ne warreja teikt, ka taſ kahdu reiſi buhtu ſlinkſ jeb palaidnigs biſiſ. Tà wiſch trihs gadduſ ſaſalpoja, tad peepſſchi nahwè krita.

Behni to lohti noſcheloja kà mihtu draugu, un wehl arween wiſch teem bij par preekſſihmi uſ uſmannibu un peeſlahjumu. —

Tahds pat mihleſtibä un uſtizzibä prett zilweku irr ſirgſ. Sirdſinſch mihtais palihds zilwekam wiſſos dſihwes puhlihdſ un irr pawiffam nepezeſſchams: darbä taſ uſtizzigs un neapnizzis; gohdä braukts, taſ mahſ deefgan lepnibu un jaukumu iſrahdiht. Bet ſinnams tam barribu un uſturu kà jadohd, zil tam waijaga, un taſ irr zeenijams un mihlejams. Sawu labbdarritaju taſ arween paſiſt, kaut arr no winna buhtu ſchliſts, puhlihdä un gruhtibä.

Kahdureiſ ſahweja eejuhgtſ ſirgſ eelä preekſch namma durrihm. Celas ohträ puſſe gabja kahds wezſ ſaldats garram, metta azzis uſ to un paſinna ſawu karraſirgu, gabja tam klahſ un ſazzija: „Al tu mans wezzais drohſchais palihgs mannäſ jaunibas deenäs. Nu es tewi atkal atrohdu.“ Taſ lohpinſch paſinna tublit ſawa labbdarritaja baſſi, kam taſ jaunibä bij kalpojiſ un ne ſinnaja no preekeem, ko darriht: glandahs pee ſawa preekſcheja lunga, ſweedſa un pat buhtu raudajiſ, ja til buhtu ſpehjiſ. — Uhl kahda uſtizziba un mihleſtibä pee mihta lohpiſa mannama un redſama. Zif daſchu zilweku taſ aplauno!

—er—

Kad es ſkohlä gabju!

Kahds wezſ, labbi pahrtizzis, bet ne baggats ſaimneekſ eelahreja pulka mantas; bet ne ſinnadams kur un kà ta beſ leelaſ grehkofchanas dabbujama, wiſch gribbeja aprunnatees ar gudrakem wiſhreem. Tà taſ nu nogahja pee labbi mahzita baggata krohdſineeka un to luhdſa, lai jell paſakloht, kà wiſch nu til baggats palizzis, jo no ſaweem wezzakeem jau nekahdu redſamu leelu mantu ne eſſoht mantojiſ, un ſewu prezsoht ſchim arri nekahda baggatiba ne eſſoht pee-augufe. Krohdſineekſ tam itt mihtli atbildeja: „Es paliktu baggats zaur mahzibu.“ — Nu ſchis praſſija, kur tad wiſch mahzibu nehmiſ. Krohdſineekſ atteiza: „Skohlä.“ — „Nu kad juhs to dabbujat?“ — „Tad, kad es ſkohlä gabju.“

Krohdſineeka wahrdeem wehl pilnigi ne uſtizzedamees taſ nogahja pilſatä pee paſiſtama kaupmanna, kaſ bij lohti baggats un luhdſa to täpat: kà tad wiſch til baggats tizzis. Schis atbildeja to paſchu, ko krohdſineekſ, itt kà buhtu norunnajuſchi: „Zaur mahzibu.“ Saimneekſ praſſija atkal: „Kur tad juhs mahzibu nehmat?“ Kaupmanniſ atbildeja: „Skohlä, — kad es ſkohlä gabju!“

Nu ſaimneekam ſkohlä eekehrahs ſirdi kà dadſiſ ſwahrtoſ. „Skohlä, ſkohlä, tur wiſſa baggatiba

atrohdahs.“ No tam ween nu tik bij galwa pilna; un, kad tas nabbags wis ne bij, tas apnehmahs arr ffohlâ eet, tur few baggatibu melleht. Ko apnehmahs, to darrija. Gahja ffohlâ. Bet us turren eijohht tam bij ja-eet garr mahzitaja muishu, un tad nu tas arr eegahja pee mahzitaja aprunnatees, ko tad schis par ffohlu teifchoht. Un tauwu brihnumu! mahzitajs tihri to paschu teiza, ko krohdineeks un kaupmannis teizis. Nu schis teescham tizzeja, ka ffohla irr wiffas baggatibas awots, jo trihs labbi wihri tam to bij apleezinajufchi. Nahmahs ffohlâ duhschigi ween, bet baggatiba muhsu wezzajam wehl ne raddahs nekahda. Par to nu gandrifs buhtu bijis ja-errojahs, bet winsch jau mahzeja arr pazeestees, apzerredams falkamu wahrdu: „Eilts nahk ar wahrischanu, labs ar gaidischanu.“

Tâ nu weenu riht us ffohlu eedams tas atrohd us zekka lahbiti naudas pilnu; greesa to us plezzeem; bet kad ta smagga bij, tad tabtu to ne warreja wis scept, tadeht to paglabbaja meshâ, zaur kurren tam bij ja-eet, kad tas us ffohlu gahja, lai no ffohlahs mahjâs pahrgahjis warretu braukt pehz fama naudas padohma, ko ffohlâ eedams bij atraddis. Wakkara no ffohlahs mahjâ eijohht fateek us zekka jahjeju, kas tam praffija, woi ne effohht tē pa scho zekku eedams kahdu naudas kastiti atraddis. Wezzais atbildeja taisnibu, ka effohht gan atraddis. Nu jahjejs praffija: „Kad to atraddat?“ Wezzais jau atkal ne warreja melloht un atteiza: „Tad, kad es ffohlâ gahju.“ Jahjejs wezzo firmgalwi usluhlojis un dohmadams, ka tas scho grihboht apsmekt, teifdams: ka effohht gan naudu atraddis, bet toreis, kad ffohlâ gahjis — (jo ffohlâ jau behni eet) — un schim nauda taggad suddusi, — aishahja itt faskurbis wezzajam tik ne labbas deenas atdewis. Wezzais nu pahrwedda fawu baggatibu mahjâs, un kad neweens ne atfauzahs, kam ta buhtu peederrejuse, — kas tad nu winnam warreja aifleeht to few patureht?! Bet ja nu wezzajam kahds praffija, kad tad winsch baggatibâ kahpis, tas sinnam atbildeja: „Kad es ffohlâ gahju!“

Kristliga ffohla teescham arr irr wiffas gudribas, wiffas mahzibas, wiffas tizzibas, wiffas Deewabihjafchanas, wiffas mihlestibas un ihstenas baggatibas awots. Tadeht:

Mihlais masais brahliti!

Eij tik ffohlâ muddigi:

Mihka, masa mahsina!

Eij itt, eij tik ffohlinâ.

Ffohlâ effi laikâ klahht, —

Wehlu amahht, tas darr' ffohd'.

Mahjâs nekad ne paleez,

Tahdas dohmas prohjam treez.

Jo ko weenâ deeninâ
Mistawesi flinkumâ,
Dini deenas waddisi,
Kad to panahht grihbessi.

Ffohlâ nahjis ne dohna:
E, nu esnu ffohlinâ.
Meerig' rohtas faliffchu
Ilu aij galda fraudischu.

Ne, to ne, bet passausi
Ffohlmeisternu muddigi:
Strahda, mahzees duhschigi,
Meerig', neapnikfuschu.

Ffohla tad par fwehtibu
Tewim buhs, un laimibu
Tu jau scheitan dabbusi:
Debbests wehl pilnati!

— er —

Assekuranzas beedribas.

IV.

Wissangstaki apstiprinati Kursemmes krusas-assekuranzas beedribas likkumi.

§ 1. Ar 1mo Aprili 1862 Kursemmes gubernementi fahlahs krusas-assekuranzas beedriba, kuras beedri weens ohtram atlihdina ar krusu padarritu ffohdi. Wissangstaki ta us 5 gaddeem tohp zelta.

§ 2. Ffokatram, kam irr arramas semmes, irr brihw pee schihs beedribas peeteiktees.

§ 3. Ffokatrâ laikâ muishu gruntskungi jeb arrendateri paschi fawas luhgschanas grahmata, lai tohs usnem krusas-assekuranzas beedribâ, warr nodoht; krohna un muishneeku mahju fainneekem zaur fawu pagasta-teefu pee schihs beedribas jafuhta fawa luhgschanas grahmata, lai tohs usnem schi beedribâ.

§ 4. Teem, kas no schihs beedribas usnemti tapuschu par beedribas lohjekleem, japaleek 5 gaddi schinni beedribâ. Ja kahds pehz schi laika ne grihb wairs palikt tai beedribâ, tad par to tam grahmata janofuhta pee beedribas pirms jauna gadda 1ma Janwara deena klahht. Ja tâ ne darra, tad tas usluhlojams par tahdu, kas wehl irr peederrigs pee schihs beedribas. Tee mahju nohneeki, kurren kuntrakte beidsahs pirms schee 5 gaddi pagallam, warr fawus laufus likt apdrohschinahht us to laiku, kamehr winnu kuntrakte wehl irr derriga. Kad zits fainneeks ee-eet tai apdrohschinatâ grunti, tad us teem 5 no-spreesteem gaddeem schai gruntei japaleek pee schihs beedribas un par to sinna jadohd, kahds tur irr eegahjis.

§ 5. Wisseem schihs beedribas lohjekleem jaturrahhs pehz schihs beedribas likkumeem un japadohdahs fanahlfuschu beedru spreedumeem. Ffokatram lohjeklim

tas labbums nahf par labbu, kas no schihs beedribas zeffahs un tadeht arri teem jadarra, kas schai beedribai pehz likkumeem jadarra. Krohna mahju gruntineeku un mahju, krohgu, sudmallu zc. rentineeku rektes (kas schai beedribai peeturrahs) aistahw un farga aprinka-waldischanas lungs (kambara-lungs) jeb pagasta-teesfa; muischneeku kauschu rektes aistahw un farga muischas-waldischana jeb pagasta-teesfa.

§ 6. Ikgaddus Webruara mehnescha 1mä festdeenä fanahf schihs kruffas-affekuranzes beedri Zelgawä ritteruhfi, un Kursemmes muischneeku wezzakais (Landes-bevollmächtigte) irr tad par presidentu. Zē spreesch, zil schinni gaddä beedreem jamaksa, bet pirmös 5 gaddös ne warr maksahf wairaf nekä 1 prazenti — nedf arri masaf nekä ¼ prazenti no tahs naudas, par kurru tee lauki irr apdrohfschinati tappuschf. Zē arri spreedihš pehz balsu wairuma par wiffadahm fuhdsibahm, kas kahdam buhtu ja-fuhdf. Tad wehl ikkaträ 5tä gaddä tai paschä deenä beedri turpat fanahfs, un tad tur warr appelleereht un arri spreedihš par zittahm leelakahm beedribas waijadsibahm.

§ 7. Schinnis beedru fanahfshanaš par katru muischneeka muischu lihdf ar tahm pee tahs muischas peederrigahm masahm muischahm, semneeku mahjahm zc. zc. zc. tiklai weens, prohti muischas-waldineeks warr nahft, un par ikkatru krohna muischu tiklai schihs muischas waldineeks un par krohna pagastu, aprinka-waldischanas lungs jeb winna weetneeks zc.

§ 8. Tai leelä beedru fanahfshanaš ikpeektajä gaddä no beedreem tohp iswehlehts un zelts weens par beedribas direktoru un diwi par peefehdetajeem (assessor), kas wiffas beedribas waijadsibas walda 5 gaddu laika. Schee arri wiffas pee schihs beedribas peederrigas muischas un mahjas eedalla ihpaschös aprinkös un ikkaträ aprinkf eezell tohs waijadsigus aprinka-waldineekus un winnu weetneekus.

§ 9. Ar gubernements waldischanas sinu schee direktori gubernements Awisēs leel isfluddinaht, kahdi tee wihri, kas aizinati schinnis beedribas ammatös, un kas wehl buhtu jafluddina.

§ 10. Ikgaddus fanahfshanaš direktori israhda to rehkinumu par gadda eenemshanu un isdohshanu, to isfluddina gubernements Awisēs, un katram lohzeekin, kam brihw atnahft fanahfshanaš, irr brihw tohs rehkinumus pahrluhkoht un teilt, kas tam par to buhtu jarunna.

§ 11. Ikkatrs, kas grihb palift par schihs kruffas affekuranzes beedri, pee scheem direktoreem ar gramatu warr peemeldeht scho sawu padohmu un luhgtees usnemshanas blankatu. Ne drihft apdrohfschinaht tiklai kahdu dafu no saweem laukeem,

bet allasch ja-apdrohfschina itt wiffi tee pee kahdas muischas jeb mahjahm peederrigi lauki, kas ar to paschu fehflu apfehiti (itt wiffi mahju rudsu lauki — jeb itt wiffi meeschu — jeb itt wiffi anu lauki). Arri ne drihft usdohf, zil puhru (mehru) tai lauka isfehiti, bet ja-usdohd zil puhraweetu ar weenu jeb ar ohtru labbibu tais apdrohfschinajamös laukös irr apfehitas. — Zil puhru labbibas tas tafseere no ikkatras puhraweetas plaut, to ikkatrs warr usdohf pehz patifshanas, to-mehr ne warr wairaf usdohf nekä:

no 1 puhraw.	seenas-kweeschu,	12 puhraw.	plautjama,	wa 2 rbl.	50 kap.	puhra
" 1 "	waffar-kweeschu,	7 "	" "	" 2 "	50 "	" "
" 1 "	seenas-rudsu,	10 "	" "	" 1 "	50 "	" "
" 1 "	waffaras-aufu,	7 "	" "	" 1 "	50 "	" "
" 1 "	meeschu,	16 "	" "	" 1 "	30 "	" "
" 1 "	auhu,	20 "	" "	" - "	90 "	" "
" 1 "	firnu,	16 "	" "	" 1 "	50 "	" "
" 1 "	linnufehflu,	5 "	" "	" 3 "	- "	" "
" 1 "	linnu,	300 mahrsu.	" "	" - "	5 "	mahrz.

Beelikums. Mistrenu fehja tiklai apdrohfschinajama un tafseerejama pehz isfehitas lehtakas fehklas, prohti ja kweeschu un rudsi lohpa isfehiti, tad tohp tafseerehts pehz rudsu sehjuma wehrtibas, par 150 kap. puhra. Musas un firni lohpa fehiti ne tohp rehkinati par meeschu, bet par firnu sehjumu. Eljes fehflu mistrenu rehkina par linnfehflu ween, bet ne par linneem.

§ 12. No 1ma lihdf 15tai Maija deenai ikgaddus beedreem ja-usrafsta us teem peemeldefshanas blankateem, zil tai gaddä no apdrohfschinateem laukeem plauschoht un ta tai laika janofuhtha pee direktoreem. Za ta ne darra lihdf 15tai Maija deenai, tad direktori par scho gaddu tikpat dauds tafseere, zil isgahjuschä gaddä bij tafseerehts. Za schinni gaddä zittada labbibu irr fehita nekä pehrnajä gaddä bij fehita apdrohfschinatä lauka, tad beedriba — ja flahde zaur kruffu notifikuse — tiklai atlihdsina par to labbibu, kas ta wifsehtaka, prohti: ja schinni gaddä buhtu isfehjis wairaf kweeschu nekä pehrnajä gaddä bij apdrohfschinati, tad tohs no kruffas nofpahrditus kweeschus tiklai rehkina rudsu wehrtiba. Tapat darra ar waffareju, ja noliktä laika naw atfuhthijs to peemeldefshanas blankatu. Za tas pehrnajs un schigadda apfehitas lauks naw weenadi leelumä, tad atlihdsina par to masaku lauku. Tad nu faprotans, ka pascham tiklai par leelu flahdi, ja kahds noliktä laika ne usdohd sawu apdrohfschinatu sehjumu.

(Alf preefschu beigums.)

Rihts.

Rihta jankums, faules spohschums,
 Uppaismo scho pasauli;
 Jesus irr mans preeks un drohshums,
 Tas appaismo dwehsefi;

Saule tumfibu aisdenn,
 Jesus greklus mums atnemn;
 Saule spohschi spihd preelsh wisseem,
 Jesus zeetis par mums wisseem.

Waffars.

Zau spohscha faule no mums flehpyahs,
 Un sawu flaištu waigu sedt;
 Zau tumfscha nakts pahre wisseem steepjahs,
 Zklatris sawas durwis flehdt;
 Zapat muhf waidfinsch paslehyfees,
 Kad tumfsch kaps par mums aisslehyfees.

R. Waldmann.

Wihklas.

Pats mehms, pats mulkis, wiffas pafaules islah-
 pitais. Usminni to? C. F. S.

No ragga tohyu taihfhts es,
 No lohka isgreests arr',
 Un deesgan labbuma tew neff',
 Bes manu' pahrtikt ne warr.
 Es taihu gluddu galwinu,
 Un dohmu tewim apgehrbu.

—er—

Wihklas usminneschana, kas 17. Nri.

Ufmins. —

—er—

Sluddinafchana s.

Schogadd tiks **Sabilles** pilfatinâ tas firgus tai 4tâ
 un 5tâ **Maijt** noturrehts. 1

Manuâ lohde warr dabbuht piett itt labbas tehjas
 furtes no 75 kapeikem lihdt 3 rubuleem mahrzina par
 furru es galwoju; itt zeetu rapinabdes zuffuru par
 22 kapeikem mahrzina; tapat arri warr dabbuht itt wiffadas
 wirzes (Gewürzwaaren), fa kappeju 2c. 2c. 2c. par lehtu
 maffu; wehl pahredohdu rakstamo papihru, masas rak-
 stamas gramatas no wiffslabbaka papihra pa 4 bohge-
 neem ar wafhtu preelsh floblas behrneem 45 kapeikt par
 weemu duzzi, un 4 kapeikt gabbalâ; arri kladdes un wiffa-
 das rakstamas leetas; arri wiffslabbaka eljes-wiffse
 dabbujama par 15 kapeikem mahrzina, un sohlam ar pirze-
 jeem labbi un riftigi darriht.

H. C. Löwenstein,

Zelgawâ Strihwera un Aleksandera eelas
 fuhres bohde Nr. 20.

No **Brambergumuischas Krohna** pagasta teefas tohp
 wiffi tee, kam fahdas taihuas parradu praffifchanas pee ta

pee Balzgrahmuischas pagasta peederriga nomirufcha
 walfineefa **Klahwa Zöppfela** atstaktas mantas buhtu,
 zaur scho sluddinafchanu usafzinati, **lihdt 4to Juni f. g.**,
 fursh par to weenigu isflehyfchanas terminu nolikts, scheit
 peeteiftees, jo wehlati neweens wairs ne taps klauhfhts;
 turklat tohp usafzinati arridsan wiffi tee, kas tam nomiru-
 fcham to parrada buhtu, wirspeeminnetâ terminâ sawus
 parradus scheit usdoht, jo kas to ne darrihts, tiks pehz likfu-
 meem strahpehts.

Brambergumuischas Krohna pag.-teefâ, tai 11tâ April 1864.

(Nr. 370.)

Peefeshdetajs: D. Kronberg. 2

(S. W.)

Zeefas-strihwers: A. Allen.

Tas nams Nr. 222, Zelgawâ, esera eelâ, ar ehr-
 bergi, 2 bohtehni un ebrauffchanu tohp uf labbu norun-
 nafchanu pahredohhts. Klahrtas firaas warr dabbuht Pehtera
 eelâ prettim **Günthera** fudmallahm Nr. 3 un pee Latwee-
 fchu basujias kesterâ **Schenkewiza.** 1

Rabbibas un prezju firgus Rihgâ tai 25. April 1864 gaddâ.

M a f f a j a p a r :	Rihgâ.		Leepajâ.		M a f f a j a p a r :	Rihgâ.		Leepajâ.	
	R.	S.	R.	S.		R.	S.	R.	S.
1/3 Tschetw. (1 puhru) rudsu 150 lihdt	1	60	1	60	1/2 puddu (20 mahrz.) dselses . . .	1	—	1	50
1/3 " (1 ") fweefchu —	2	50	2	50	1/2 " (20 ") tabaka . . .	1	25	2	—
1/3 " (1 ") meefchu 150 —	1	60	1	50	1/2 " (20 ") schlichtu appinu	—	—	2	—
1/3 " (1 ") auju . . .	1	—	—	90	1/2 " (20 ") schab. zuhfu galk.	—	—	—	—
1/3 " (1 ") firru . 175 —	2	—	2	—	1/2 " (20 ") krohna linnu	2	50	2	—
1/3 " (1 ") rupju rudsu mit.	1	60	1	60	1/2 " (20 ") bracka linnu	1	45	1	20
1/3 " (1 ") bihdeset. 200 —	2	50	2	25	1 nuzzu linnu fehflu . . . 6	6	50	—	—
1/3 " (1 ") " fweefchu mil.	3	50	2	75	1 " filku 950	9	75	8	—
1/3 " (1 ") meefchu putrain.	2	—	2	70	10 puddu farkanas fahls . . .	6	—	7	—
10 puddu (1 birkawu) feena. 400 —	4	50	5	—	10 " baltas rupjas fahls . . .	6	—	6	—
1/2 " (20 mahrz.) fweefsta 375 —	4	—	4	—	10 " " fualtas " . . .	5	60	6	—

Rihgâ amahfufchi 156 fuggi. affgahjufchi 85 fuggi. Leepajâ amahfufchi 50 fuggi. affgahjufchi 44 fuggi.

Verantwortlicher Redakteur: Pastor R. Schulz.

Von der Censur erlaubt. Mitau, den 27. April 1864. Nr. 62.

Gedruckt bei J. F. Steffenhagen und Sohn in Mitau.